

דף מח:

יר"ד סימן שכד פעיף א

עין משפט א.

א. אין חיוב בחלה אלא מחמשת מיני דגן¹, ואין חיוב אלא חמשת רבעים קמח והיא מדה שמחזקת מג' ביצים וחומש ביצה², וכשממלאים המדה קמח תהיה מחוקה ולא גדושה, ומשקל שיעור חלה הוא תק"כ דרהם מקמח חטים³.

הגה: כלי שמחזיק עשר אצבעות מאגודל של יד על עשר אצבעות ברום שלוש אצבעות ותשיעית אצבע בקירוב, הוא שיעור החלה.

וכן מדה שיש בה ז' אצבעות פחות ב' תשיעיות אצבע על ז' אצבעות פחות ב' תשיעיות אצבע ברום ז' אצבעות פחות ב' תשיעיות אצבע הוא העומר⁴ והוא שיעור חלה.

או"ח סימן תנו פעיף א

עין משפט ב.

א. אין לשין עיסה גדולה משיעור חלה⁵ שהיא מג' ביצים וחומש

ג. ממשנה ריש מסכת חלה, ובמנחות דף ע'.

ס. כמנין חל"ה בגמטריה מ"ג וחומש נרמז בה' של חלה. ש"ך ס"ק ב'.

ע. ונתבאר באו"ח סי' תנ"ו, ועיין בפ"ת אות א' מהצל"ח בפסחים דף קט"ז ע"ב שכתב דהביצים שלנו נתקטנו ואין לברך על שיעור חלה עד שיהיה כפול דהיינו פ"ו ביצים, וכתב הפ"ת דכן נראה דעת הגאון.

פ. והדבר פשוט שאלו המדות הם מרובעות ולא עגולות. ש"ך ס"ק ד'.

צ. מימרא דרבא בפסחים מ"ח, דיותר משיעור זה אין הידים מספיקות להתעסק בה מתוך גודלה. כה"ח אות א'.

ביצה ק, ושיעורה ר מקמח חטה מצרית חמש מאות ועשרים דרהם מצריים בקירוב.

הגה: ולא ידחק הקמח במצה דאם לא כן לא ילוש יפה ש.

הגה: וטוב לומר בשעת נתינת הקמח ת שעושה לשם מצוה.

עין משפט ג.ד. או"ח סימן תנו סעיף א

א. טוב לקרב העיסות יחד בשעת הפרשת חלה שיגעו זו בזו א כיון שאולי אין באחת שיעור חלה שהרי נזהרין שלא להרבות משיעור חלה כדי

ק. כמנין חל"ה, כ"כ סה"ת, וכשבא לשער ישער במ"ד ביצים כיון שיש קטנות וגדולות. כה"ח אות ז'. ושיעור חלה, עישרון, והאיפה שלוש סאין, והסיאה ששה קבין הרי ג' סאין נעשו י"ח קבין, והקב ד' לוגין הרי י"ח הקבין נעשו ע"ב לוגין, והלוג ששה ביצים הרי הע"ב לוגין נעשו ארבע מאות ושנים ושלשים ביצים ועשירית מזה הם מ"ג ביצים וחומש ביצה, ועיין ברש"י בעירובין פ"ג ע"ב ובפסחים מ"ח ע"ב, והכסף משנה בפ"ו דביכורים הלכה ט"ו. וי"א שהוא כיום 1560 גרם.

ר. והיינו בנפח ולא במשקל והנותן שיעור חלה בשיעור משקל טועה, רמב"ם בפ"י המשנה למסכת חלה פ"ב משנה ו', וכ"כ במסכת עדויות פ"א משנה ב', וכך פסק בהלכות חמץ ומצה פ"ה הלכה י"ב, וכך הסכמת האחרונים כרמב"ם והשו"ע.

וה"ה השיעור לבטל איסור בששים הוא במדידה בנפח ולא במשקל. כה"ח אות י'. וכתב הרמב"ם שם שמדת חלה היא בנפח עשר אצבעות על עשר אצבעות בגובה ג' אצבעות ועשירית אצבע, או שבע אצבעות על שבע אצבעות בגובה ז' אצבעות וכל האצבעות פחות שתי תשעיות אצבע, ואצבע היינו אגודל בינוני של אדם בינוני. כה"ח אות י"א. ועיין בכה"ח אות ט"ז באריכות בדין המדידה.

ש. ויבא הקמח אח"כ לתבשיל ומתחמץ כמ"ש בסי' תנ"ט. מ"א ס"ק ה'.

ת. וה"ה בשעת שאיבת המים יאמר לשם מצת מצוה. כה"ח אות כ'.

א. היינו עד שידבקו מעט זו בזו, ב"י. וכ"כ ביו"ד סי' שכ"ה סעיף א' ועושין ע"י חיתוך משניהם מזו לזו.

שלא תחמיץ^ב. ואם א"א להפריש חלה בעודה עיסה^ג בגלל המהירות
 פרישנה אחר האפייה מיד שיתן כל המצות בסל^ד, והסל מצרפם^ה וזהו

ב. וא"כ יש חשש ממה שהוא מפריש דאין בה שיעור חלה וברכתו לבטלה, ועוד שמא
 אח"כ ע"י צירוף יבא לידי חיוב ואז נמצא אוכל טבל. ט"ז ס"ק ב', בשם הרא"ש.

ג. דלכתחלה צריך להפריש בעודה עיסה שנאמר "ראשית עריסותיכם", ב"י ומ"א
 ס"ק א', וגם יש חשש שאם ימתין אולי יאכל ממנה בלי שיפריש, ובא"י אין לזה תקנה
 אחר שכבר אכל. כה"ח אות ט"ו.

ו. ובשעת ההפרשה יברך להפריש חלה תרומה ולשון זה יותר נכון ע"פ הפסוק "חלה
 תרימו תרומה", כ"כ הבן איש חי בפ' שמיני אות ב'.

ואחרי שהפריש החלה יקרא לה שם ויאמר הרי זו חלה. כה"ח אות י"א מהבן איש חי פ'
 צו אות כ"א.

ז. וכתב בכף החיים באות י"ב דקודם ההפרשה יאמר לשם יחוד וכו'. והיום הגם
 ששורפים החלה ואינה נאכלת ראוי להפריש שיעור אחד ממ"ח ע"פ סודן של דברים, ברכי
 יוסף יור"ד סי' שכ"ב אות ב', אלא שסיים שלא ראה ולא שמע ששום חסיד בדורו נהג
 כן, אך הבן איש חי כתב בפ' שמיני אות ג' דטוב שאדם יפריש פעם בשנה השיעור שהוא
 אחד ממ"ח כפי דברי האר"י ז"ל.

ד. אם שכח להפריש חלה בא"י בע"ש או בערב יו"ט כשאין לו לחם אחר וא"א
 לשאול מאחרים מפריש דדבר תורה דוחה לשבות. כה"ח אות ט"ז. ואם שכח להפריש
 חלה ואח"כ לא נשאר לו כשיעור חלה אם זה בא"י לא יוכל להפריש עד שיצרף לה עיסה
 אחרת ויהיה שיעור חלה ואח"כ יפריש. כ"כ הט"ז בס"ק ג'. והרבה אחרונים דחו דברי
 הט"ז וכתבו דאין חילוק בין חלת א"י או חו"ל, גם אם אכל ולא נשאר כשיעור חלה מפריש
 מהנשאר כיון שמעיקרא היה בה שיעור וא"צ צירוף. כה"ח אות י"ז.

ה. כתב בביאורי הגר"א אות ח' דג' דינים בזה, אם הם בלא כלי בכלל א"צ אפי'
 נגיעה ואפי' רחוקים זה מזה, הבית מצרפם, ב'. אם הם בתוך כלים ופתוחים מלמעלה
 צריכים הקפה והוא קירוב ונגיעת הכלים ביחד, ג'. אם הכלים סתומים אז אפי' נגיעה לא
 מהני, ואז צריך בכה"ג לקחת מכל כלי וכמו שכ' ביור"ד סי' של"א סעיף כ"ו לגבי תרומה
 ובדיעבד אם נתכוון להם מהני דלא גרע משני בתים. כה"ח אות ח"י.

וכתב הב"ח דגם בצירוף הסל צריך שיגעו המצות בתוך הסל זה בזה, וכ"כ הב"י והד"מ
 ביור"ד בסי' שכ"ה, אבל הט"ז בס"ק ב' כאן כתב דא"צ נגיעה כלל רק צירוף כלי וכך הסכים
 הפר"ח. ולכתחילה ראוי לחוש לדברי המחמירין. כה"ח אות כ"א.

ו. ואם נתן אותם על שולחן שאין לה שפה בעיא שלא נפשטא בפסחים מ"ח ע"ב. וכתב
 הרמב"ם בפ"ו דביכורים הלכה י"ז דאם זו חלה של דבריהם אינו חייב להפריש עד שיצרף
 אותו בכלי שיש לו תוך, וכתב הכ"מ דהרמב"ם פסק בדרבנן לקולא ובדאורייתא לחומרא.

הדרך היותר נכונה.

הגה: אם היה בעיסה שיעור חלה ושכח להפריש, יפריש אח"כ ואפי' צירוף סל אין צריך ¹.

הגה: אם לקח קצת מכל עיסה להפרשת חלה ² וממקצת עיסות לא לקח, ואח"כ נתערבו צריך ליקח חלה מכל מצה ומצה או ילוש עיסה אחרת ³ ויקח ממנה ג"כ על אותם שנתערבו ולא הופרש מהם. ואם מכיר מצה אחת שהיא חייבת בחלה נוטל ממנה על האחרת שלא הופרש ממנה.

אם מכסה הפת במפה אפי' מונחים בכלי שאין לו שפה, זה נחשב כמו כלי מצרפם כמ"ש הסמ"ק בסי' רכ"א, כ"כ הב"ח והוסיף דכן נוהגין, ובדיעבד מהני מפה מלמעלה אך היכא דאפשר צריך מפה גם מלמטה. כה"ח אות כ"ה. ואם המצות או הפת גבוהים למעלה מדופני הכלי המנהג לכסותם ולברך. כה"ח אות כ"ח. אם שכח להפריש חלה מן העיסה של מצת מצוה כתב הלבוש דיכול להמתין עד הלילה כדי שיניחם שלימות בקערה וכשיבצע מצה השניה לשנים לשמור האפיקומן אז יניח הכל בכלי לצרפם ויקח פרוסה קטנה מהשברים ומברך על הפרשת חלה, וישמור החתיכה לחוה"מ לשורפה, והגם שאין מפרישין ביו"ט חלה כמבואר בסי' תק"ו, מ"מ כאן לא חל עליו החיוב רק עד הלילה שאז צירפם בכלי, לא כן אם חל עליו החיוב הפרשת חלה לפני יו"ט ושכח דאז אסור לו להפריש, ואם זה בחלת חו"ל אוכל ומשייר ממנה ומהשירים יפריש החלה במוצאי יו"ט, רק שיזהר להשאיר קצת יותר משיעור חלה כדי שיעשה הפרשה. כה"ח אות ל"ג.

1. מ"מ צריך שיהיו מונחים לפניו דלכתחילה בעינן מן המוקף גם בחלת חו"ל. מ"א ס"ק ג'.

2. דאם לא לקח רק מאחת על כולם שמא לקח מן הפטור על החיוב, ואין מפרישין מן הפטור על החיוב. לבוש.

ואם שכח ולא הפריש מעיסה שנעשתה בעיו"ט אם הוא בחו"ל אוכל ממנה ומשייר ומפריש בחוה"מ, וגם בחלת א"י בספק או בודאי חיוב וזה שעת הדחק שאין לו פת אחר ואינו יכול לשאול מאחרים אוכל ואח"כ מפריש, שבדיעבד גם בא"י יכול להפריש שלא מן המוקף. כה"ח אות מ"ד.

3. קטנה, ויצרף אותה בכלי אחד עם המצות האלו ועי"ז נתחייבה בחלה אע"פ שאין בעיסה זו כשיעור, ואז יפריש ממנה על המצה החייבת עדיין.

עין משפט ה.ו.

יר"ד סימן שכה סעיף א

א. שתי עיסות שאין בשום אחת מהם כשיעור לחלה אם נוגעות זו בזו עד שנדבקים מעט מצטרפין^ט, אם הם ממין הראוי להצטרף כפי שנתבאר בסי' שכ"ד.

ואם אינם נדבקים אבל הם בסל אחד הסל מצרפן, ואפי' אחר שנאפו ונעשו פת, ואם נתנם על שולחן שאין לה שפה אינם מצטרפים^י.

הגה: כשמצרפם בכלי יזהר שלא יצא שום דבר למעלה^כ מדופני הכלי.

א. ב. ויש מי שאומר^ל שאם מכסה הפת במפה חשוב כמו שהכלי מצרפן.

עין משפט ז.

או"ח סימן תנט סעיף ב

ב. ג. לא יניחו העיסה בלי עסק בה^מ אפי' רגע אחד, וכל זמן שמתעסקים בה אפי' כל היום כולו אינה מחמיצה. אם הניחו אותה שיעור מיל^נ בלי עסק בה הוי חמץ ושיעורו ח"י דקות.

ט. ממשנה ריש פ"ד דחלה, ודוקא שהם של אדם אחד אבל לא של שתי נשים, כמבואר בסי' שכ"ו. ש"ך ס"ק א'.

ועוד צריך שיהיו נדבקים דבצורה שאם יפרדו יתלשו אחת מחברתה והיינו נשיכה זו בזו. ט"ז ס"ק א'.

י. זו בעיא בגמ' שלא נפשטא ואזלינן לקולא בזה"ז שחלה היא מדרבנן. ש"ך ס"ק ב'.

כ. אבל אם מקצתו בפנים מצטרף, והב"ח חולק בדבר. ש"ך ס"ק ד'.

ל. טור מהסמ"ק, וכתב הש"ך בס"ק ה' לא ידעתי למה כתבו מר"ן השו"ע בשם י"א שהרי אין חולק בדבר.

מ. ממשנה דף מ"א וכחכמים. ולא נקרא עסק אלא העריכה או הלישה או כשמנקבין המצות, אבל כשמעבירים ידיהם על המצות זה גרע טפי, כ"כ המהרי"ו, והמ"א בס"ק ד', וה"ה חתיכת העיסה בסכין לחתיכות לא הוי עסק. כה"ח אות כ"ד. ולא יתחילו ללוש עד אחר שהוסק התנור כדי שיאכל לאפות מיד. שם כ"ה.

נ. וכן ואם זה ספק אם שהה שיעור מיל אסור דספיקא דאורייתא לחומרא. כה"ח אות כ"ז. ומשמע ששיעור מיל אפי' לא ניכר בו סימן חימוץ ג"כ אסור. כה"ח אות כ"ט. ושיעור מיל כאן כתב מר"ן השו"ע ח"י דקין, וכ"כ בהלכות מליחה ביר"ד סי' ס"ט סעיף ו', אבל הרמב"ם בפי' המשניות בפ' אלו עוברין כתב ששיעורו כ"ד דקות, ולדעת הגר"א

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הגה: ויש להחמיר למהר בעשיית המצה כי יש לחוש שהשהיות יצטרפו לשיעור מיל, או שהמקום חם שממהר להחמיץ.

ב. ד. אחר שנתעסקו בבצק ונתחמם בידים אם יניחוהו בלא עסק מיד יחמיץ.

ואם התחילו בשתי עיסות כאחד, והחמיצה האחת בידוע שגם השניה החמיצה אפי' אין רואין בה סימני חימוץ.

ואם החמיצה עד שיש בה סדקים ^ב אפי' לא נתערבו הסדקים זה בזה אלא אחד הולך לכיון אחד והשני לכיון אחר הרי זה חמץ גמור, והאוכלו בפסח חייב כרת.

ב. ה. אם אין בעיסה סדק אלא הכסיפו פניה דהיינו נשתנה מראיתו ללובן, כאדם שעמדו שערותיו האוכלו פטור ^ע.

הגה: אם המצה עשויה ומפחד שלא תבא לידי חימוץ מותר לסתור אותה ולחזור ולעשותה כדי שיתעסק בה לבטל החימוץ, מיהו טוב ליזהר בזה לכתחילה ^פ.

או"ח סימן תנט פ"ב

עין משפט ז.

עין לעיל עין משפט אות ז.

שיעורו כ"ב דקות וחצי, ולהלכה קיי"ל כשליש שעה שהם י"ח דקות אם לא במקום הפסד מרובה. כה"ח אות ל'.

ס. ואפי' במקצת העיסה נהיו סדקים נאסרה כל העיסה. כה"ח אות ל"ח.

ע. אבל אסור, רמב"ם בפ"ה הלכה י"ג.

פ. ויש ליזהר שלא לקחת נערים קטנים, וגם שלא יהיו העובדים עובדים יומם ולילה והידים שלהם מתחממות מאוד עד ליד סולדת בהם ממש. כה"ח אות מ"ד.